

Politický rok 2003

KSČM – čekání na příležitost

Komunisté svým podílem na Klausově zvolení částečně prolomili politickou izolaci, volba ale současně prohloubila bariéru, která mezi nimi a většinou sociální demokracie leží a brání těsnější spolupráci celé levice.

Tu brzdí navíc skutečnost, že se KSČM otevřeně postavila proti vstupu do EU a na zahraniční politiku republiky zaútočila i ve chvíli, kdy se vláda rozhodla podpořit americký útok na Irák.

Odpor komunistů vůči vládě měl své meze. Vždy byli připraveni podpořit kroky ČSSD, ke kterým bylo její vedení donuceno řadovými sociálními demokraty nespokojenými s vlivem unionistů a lidovců v koaliční vládě. Kabinet opakovaně kritizovali, nikdy ale vážně neusilovali o jeho pád. Hlasovali sice proti vládě v Poslanecké sněmovně, ale za situace, kdy bylo předem jisté, že její konec nehrozí. V obavě z možného nástupu pravice vyšli vstříc sociálním demokratům i při schvalování státního rozpočtu.

Ani komunisté nejsou jednotní. Jejich proevropské křídlo je výrazně slabší než konzervativci v čele s Miroslavem Grebeníčkem, kteří jsou spojeni se stranickým aparátem v regionech. Těm nahrává, že podle průzkumů obliba strany roste a komunisté několikrát v preferencích předstihli ČSSD.

Výhled

Kompromisní dohoda koaličních špiček o dalším prohloubení reformních kroků, založeném na vyšším zdanění občanů a přesunu peněz ve prospěch firem naznačuje, že počítají se zachováním společné vlády až do konce volebního období v polovině roku 2006. Jestli to tak skutečně bude, potvrdí v závěru roku hlasování o státním rozpočtu.

Pevnost koalice už před tím prověří troje letošní volby – nejdříve do Evropského parlamentu a na podzim do krajských zastupitelstev a třetiny Senátu. Pokud nedopadnou dobře pro ČSSD, dá se předpokládat, že její vedení mohou čekat vážné problémy. Už nyní je pod tlakem, že při jednáních v koalici nedostatečně hájí levicový program strany a Špidla nově musí čelit naléhání Grosse, který požaduje ráznější politiku, jež zastaví propad stranických preferencí.

Před koalicí stojí i hrozba, že ztratí většinu v Poslanecké sněmovně. Přechod některých poslanců ČSSD ke komunistům je zatím nepravděpodobný, více napoví až výsledky květnového sjezdu KSČM. V případě, že se KSČM začne viditelně měnit, to zcela vyloučeno není. A stejně tak pokud dojde k jejímu rozštěpení na konzervativní a moderní část. To by nakonec mohlo ČSSD posílit – nová, byť i malá proevropská strana na levici, která by z takového rozkolu mohla vzejít, by se stala jejím přirozeným spojencem.

Reálnější je přechod některých unionistů k ODS. Pokud ta si udrží vysoké volební preference a vedení zachová alespoň zdání jednoty, zůstává pro tuto chvíli velkým favoritem budoucích voleb do sněmovny. Ostatní pravicové strany nebo i jednotlivci z jejich řad se pak mohou rozhodnout vybudovat si co nejvýhodnější pozici pro příští spolupráci. Jasným signálem budou výsledky unionistů při volbách do Evropského parlamentu – neúspěch by mohl být úderem, který by nejmenší koaliční stranu mohl vymazat.

Nejstabilizovanější postavení zatím mají lidovci. Ani oni nejsou jednotní, spojuje je však snaha zůstat ve vládě nyní i po volbách. V současné konstelaci to není možné bez ČSSD, v nové situaci možná bude nutné spolupracovat s ODS a k tomu má KDU-ČSL v čele s Kalouskem dobré předpoklady.

Lidovecké plány ještě může zhatit sblížení mezi ČSSD a ODS. To je při předsednictví Špidly vyloučené, ale jakákoliv změna ve vedení ČSSD tuto možnost znovu otevírá.

Josef Pravec, Hospodářské noviny